

Nr 50.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv; given Stockholms slott den 18 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—2:o hemställt.

GUSTAF.

Sven Andersson.

Utdrag om protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1949.

Närvarande:

Statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Statsrådet Andersson anmäler frågor om avstående av allmänna arvsfondens rätt till arv och anför därvid följande.

1948 års riksdag har i skrivelse den 17 juli 1948, nr 448, bemyndigat Kungl. Maj:t att under fem år från och med budgetåret 1948/49, utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall, i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som tidigare följts vid avgörandet av dylika ärenden, avstå kvarlåtenskap som tillfallit allmänna arvsfonden intill ett belopp av i varje särskilt fall 10 000 kr. I särskilda utskottets utlåtande i ärendet (nr 1), vilket av riksdagen godkändes, uttalades det önskemålet, att Kungl. Maj:t till varje lagtima riksdag skulle överlämna en sammanställning, utvisande hur bemyndigandet blivit använt. Denna sammanställning kunde lämpligen lämnas i samband med proposition i fråga om avstående av arvsfondens rätt till arv.

Med stöd av förenämnda bemyndigande har Kungl. Maj:t beslutat om avstående, helt eller delvis, av arv, som tillfallit allmänna arvsfonden i ett antal fall, vilka eljest jämlikt 5 kap. 3 § lagen om arv skulle ha underställts riksdagen. Det antal fall, i vilka riksdagens medverkan nu erfordras, har genom bemyndigandet begränsats till två. Jag torde i det följande få anmäla dessa ärenden.

I anslutning till särskilda utskottets förutnämnda önskemål förordar jag, att såsom *bilaga* till detta protokoll intages en sammanställning över de beslut, Kungl. Maj:t till och med denna dag meddelat med stöd av bemyndigandet.

1:o.

Rätten till arv efter änkan Charlotta Gustava Andersson, född Eklöv, från Hammarby socken. Den 26 juli 1946 avled förenämnda änkefru Andersson, som var född den 30 januari 1869, utan att, såvitt framgår av en efter henne upprättad bouppteckning, efterlämna annan arvinge än allmänna arvsfonden. Såsom dödsbodelägare upptogs i bouppteckningen efter henne, förutom allmänna arvsfonden, lantbrukaren Linus Andersson i Kestad, Kinne-
malma, vilken var broder till hennes år 1938 avlidne make, verkmästaren Alfred Andersson. Behållningen i boet upptogs till 30 634 kr. 88 öre, vari ingick en fastighet med ett taxeringsvärde av 13 700 kr. Genom ett den 24 augusti 1910 upprättat inbördes testamente hade Charlotta Andersson och hennes man förordnat, att den av dem, som överlevde den andre, skulle med full äganderätt erhålla all den avlidnes kvarlåtenskap.

Linus Andersson, som är född den 10 december 1870, har hos Kungl. Maj:t anhållit, att någon del av den allmänna arvsfonden efter Charlotta Andersson tillfallna kvarlåtenskapen måtte avstås till honom. Till stöd härför har han anfört, att han, sedan brodern Alfred redan vid unga år lämnat föräldrahemmet, ensam under lång tid fått draga försorg om föräldrarna samt vårda en sjuklig syster. Han hade vidare varje sommar under omkring 25 år i sitt hem utan ersättning mottagit brodern och den nu avlidna svägerskan för vila och rekreation. Husen på hans gård vore i bristfälligt skick och i behov av ombyggnad. Värmeledning samt vatten- och avloppsledningar saknades.

Av utredningen i ärendet framgår, att Linus Andersson, som är gift och har åtta vuxna barn, av vilka dock två äro arbetsoförmögna på grund av sjukdom, för år 1948 taxerades för en inkomst av 3 850 kr. samt att hans beskattningsbara förmögenhet upptagits till 45 600 kr. Häri ingå bland annat en jordbruksfastighet, taxerad till 19 800 kr., och banktillgodohavanden på omkring 14 000 kr.

Landsfiskalen i Kinne distrikt har framhållit, att varken arvlåtaren eller sökanden syntes ha räknat med att kvarlåtenskapen på grund av testamentet skulle gå till allmänna arvsfonden samt att det förhållandet att sökanden ensam påtagit sig försörjningen av föräldrarna och den sjuka sys-

tern bidragit till att kvarlåtenskapen nu uppginge till ett så betydande belopp. Med hänsyn härtill funne landsfiskalen det skäligt, att kvarlåtenskapen eller åtminstone den väsentligaste delen därav tillfölle sökanden.

Länsstyrelsen i Stockholms län har förklarat sig icke ha något att erinra mot att den arvfallna egendomen avstodes till sökanden.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har, med hänsyn till de i ärendet framkomna omständigheterna, funnit starka billighetsskäl tala för att åtminstone någon del av kvarlåtenskapen avstodes till förmån för Linus Andersson. Beträffande storleken av denna del har ämbetet föreslagit hälften av boets behållning såsom motsvarande den del av kvarlåtenskapen, som enligt lag skulle ha tillfallit Linus Andersson, därest något inbördes testamente icke förelegat.

Föredraganden. Avgörande för frågan huruvida sökanden bör erhålla del av kvarlåtenskapen efter den nu avlidna svägerskan synes mig vara, om några omständigheter föreligga, som antyda att syftet med det år 1910 upprättade inbördes testamentet varit att efter båda testatorernas frånfälle beröva Linus Andersson eller hans barn deras eljest förefintliga rätt till arv. Ostridigt är, att några sådana omständigheter icke föreligga. Om Charlotta Andersson avlidit före maken, skulle testamentet i stället ha givit sökanden hela kvarlåtenskapen i arv. De förpliktelser mot äldre eller sjuka anhöriga, som sökanden ensam fullgjort, och hans förhållande till brodern komma hans önskemål att framstå såsom än mera skäliga. Även om hans ekonomiska förhållanden icke äro så blygsamma, som vanligen förutsattes vid avstående av allmänna arvsfondens egendom, anser jag mig likväl med hänsyn till föreliggande omständigheter böra, i likhet med vad myndigheterna föreslagit, tillstyrka, att Linus Andersson erhåller del av kvarlåtenskapen.

Beträffande storleken av den andel, som bör efterskänkas, ansluter jag mig i huvudsak till kammaradvokatfiskalsämbetets förslag om hälften av boets behållning, vilket motsvarar den del av kvarlåtenskapen, som enligt lag skulle ha tillfallit honom, om förenämnda inbördes testamente icke förelegat. Det synes mig dock lämpligast att därvid avstås ett avrundat belopp av 15 000 kronor, så att föreliggande fråga kan regleras, oavsett tidpunkten för försäljning av den i boet ingående fastigheten. Skulle vid denna försäljning inflyta ett något större belopp än det i bouppteckningen angivna taxeringsvärdet, torde Linus Andersson i allt fall icke kunna bli i nämnvärd grad missgynnad, eftersom det till honom avstådda beloppet 15 000 kronor utgår fritt från arvsskatt.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter änkan Charlotta Gustava Andersson, född Eklöv, från Hammarby socken må avstås ett belopp av 15 000 kronor till lantbrukaren Linus Andersson.

2:o.

Rätten till arv efter förre ciselören Per August Carlstein från Västra Karups socken. Den 15 januari 1940 avled förenämnde Carlstein, som var född den 28 november 1855, utan att, såvitt utredningen i ärendet visar, efterlämna annan arvinge än allmänna arvsfonden. Till allmänna arvsfonden ha inlevererats tillhopa 14 525 kr. 40 öre, utgörande behållningen i boet efter den avlidne.

Hos Kungl. Maj:t har fru Brith Nordström, född Lundqvist, Gussvattnet, Gäddede, anhållit, att den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen måtte avstås till henne. Till stöd för ansökningsen har sökanden, som är född den 15 oktober 1913, anfört huvudsakligen följande. Hon vore dotter till Carlsteins utom äktenskap födda, numera avlidna dotter Elsa Maria Lundqvist. Mormodern hade troligen varit hushållerska hos Carlstein, och vid hennes död den 10 juni 1902 hade Carlstein förordnats till förmyndare för flickan Elsa och kvarstått som sådan till dess hon uppnått myndig ålder. Några anteckningar i officiella handlingar, som bevisade att Carlstein vore flickans fader, förelåge dock icke. Sökanden, som vistats i Carlsteins hem ett par månader under år 1932, hade brevväxlat med honom och även till jularna fått mottaga julklappar från honom. Själv levde Brith, som numera vore gift med skogsarbetaren P. K. Nordström och hade ett barn, i mycket små ekonomiska omständigheter.

I ärendet ha företetts dels ett intyg från sex grannar till Carlstein, enligt vilket denne under sökandens besök hos honom år 1932 för dem förklarar, att Brith vore hans dotterdotter, dels ock ett antal brev från Carlstein till henne, vilka han undertecknat »Morfar».

Länsstyrelsen i Jämtlands län och kammaradvokatfiskalsämbetet ha på grund av vad i ärendet förekommit funnit det vara sannolikt, att det uppgivna släktskapsförhållandet verkligen förelegat, samt framhållit att Brith Nordström i varje fall stått Carlstein nära. Med hänsyn härtill och då sökanden levde i små ekonomiska förhållanden ha myndigheterna tillstyrkt bifall till ansökningsen.

Föredraganden. Jag delar uppfattningen, att kvarlåtenskapen efter Carlstein bör avstås till förmån för Brith Nordström, som sannolikt är Carlsteins dotterdotter och måste anses ha stått honom i livstiden nära. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter förre ciselören Per August Carlstein från Västra Karups socken må avstås till förmån för Brith Nordström, född Lundqvist.

Vad föredraganden under punkterna 1:o—2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Berggren.

Arvlätare	Sökande	Huvudsakligt skäl för avstående	Avstådd kvarlåtenskap
<i>Kungl. Maj:ts beslut den 17 sept. 1948.</i>			
Greve Alfons Andreas von Loewenstern från Stockholm.	Anna Elisabet Lundin i Stockholm.	Längre tids anställning hos arvlätaren.	En årlig livränta å 500 kr under Lundins återstående livstid.
<i>Kungl. Maj:ts beslut den 18 febr. 1949.</i>			
Cecilia Elisabeth Andersson från Eksjö.	Emma Charlotta Andersson och gårdskarlen Oskar Reinhold Gustafsson, båda i Eksjö.	Längre tids anställning hos arvlätaren mot låg ersättning.	8 000 kr. åt Emma C. Andersson och 2 000 kr. åt Oskar R. Gustafsson.
Emma Andersson från Västra Skrävlinge socken.	Anna Linnea Elisabeth (Anna-Lisa) Mårtensson, född Lindell, och hembiträdet Ellen Lindell båda i Kristianstad samt sågverksarbetaren Willy Algot Fritiof Lindell i Arkelstorp.	Sökandena, som äro bröstarvingar till arvlätarens halvsystem, ha förbiset kungörandet om arvfall.	400 kr. åt envar av sökandena.
Anna Alséa Eriksson från Uppsala.	Chauffören Enar Albin Eriksson i Uppsala.	Sökanden är arvlätarens fränskilde make.	Hela boets behållning, enligt bouppteckningen utgörande 3 375 kr. 29 öre.
Grosshandlaren Ernst Grundberg från Stockholm.	Ombudsmannen Jeppe-Görran Lindström och arkitekten Sune Adolf Lindström, båda i Stockholm.	Ansökningen avser livförsäkring, till vilken arvlätaren insatt sina arvingar såsom förmånsstagare. Sökandena äro universaltestamentstagare.	5 000 kr. till vardera.
Förrådsarbetaren Sven Erik Gulting från Stockholm.	Gunborg Elisabeth Elvin och Karin Maud Elisabeth Johansson, båda i Stockholm.	Ansökningen avser livförsäkring, till vilken arvlätaren insatt sina arvingar såsom förmånsstagare. Sökandena äro universaltestamentstagare.	268 kr. till vardera.
Skomakarmästaren August Theodor Johansson från Nyköping.	Köpmannen Carl Herman Larsson, änkan Astrid Sofia Helfrida Kurtén, Elin Charlotta Lindgren samt sjömannen Erik Börje Östh, samtliga i Nyköping.	Av arvlätaren gjorda uttalanden.	2 000 kr. åt vardera Larsson och Kurtén samt 5 000 kr. åt vardera Lindgren och Östh.
Handlanden Anders Carsten Waldemar Johansson från Grönby socken.	Kyrkorådet i Vanstads församling.	Av arvlätaren uttryckt önskan.	5 000 kr. för anskaffande och underhåll av gravvård.
Före handlanden Edvard Henrik Johnson från Ignaberga socken.	Margit Brandt i Stockholm.	Sökanden är fosterdotter till arvlätaren.	Hela boets behållning, enligt bouppteckningen utgörande 6 527 kr. 84 öre.
Hulda Alfrida Isabella Kindvall från Göteborg.	Kassörskan Elsa Johanna Goddelius och änkan Ellen Konstantia Nordlöw, född Karlsson, båda i Göteborg.	Närstående till arvlätaren.	2 000 kr. åt vardera.